PETRI
DE ANCHARANO
IVRISCONSVLTI CLARISS.
AC PONTIFICII
IVRIS INTERPRETIS
CELEBERRIMI

Super Sexto Decretalium acutiſsima Commentaria.

A pleriſq; erratis, à quibus in antiquis Codicibus, Typographorum illius tempeſtatis incuria, erant oppreſsi, nunc liberata, priſtinoq; ſuo, ac innato candori, qua fieri potuit diligentia, reſtituta.

Cum ſuis ſummarijs, adnotationibus, locupletiſsimoq; ſingularum rerum, ac materiarum Indice ad commodum ſtudioſorum nouiter additis, nunc primùm in lucem prodita.

BONONIÆ,

Apud Societatem Typographiæ Bononienſis.

MDXXCIII.

Curiæ Epiſc. & S. Inquiſit. conceſſu.

COLL. SOC. IESV SALM. EX DONO REGVM

Index Titulorum in quinque libros ſexti Decretalium ſerie alphabetica conſcriptus.

A

De accuſationibus, inquiſitionibus, e denunciat. 382
Appellationibus. 234
Arbitris. 158

B

De Bigamis. 113

C

De Capellis monachorum. 357
Cenſibus, exactionibus, & procurationibus. 363
Clericis coniugatis. 244
Clericis non reſidentibus. 247
Clerico ægrotante, vel debilitato. 293
Cognatione ſpirituali. 380
Conceſsione præbendæ, & eccleſię non vacantis. 296
Confeſsis. 82
Conſecratione eccleſiæ, vel alta. 367
Conſuetudine. 50
Conſtitutionibus. 7

D

De Decimis, primitijs, & oblationibus. 344
Deſponſatione impuberum. 378
Dolo, & contumacia. 177

E

De Electione, & electi poteſtate. 55
Eo, qui mittitur in poſſ. rei cauſa ſeruandæ. 178
Etate, & qualitate præficien. 110
Exceptionibus. 200
Exceſsibus prælatorum, & ſubditorum. 414

F

De Filijs presbyterorum. 111
Foro competenti. 163

H

De Hæreticis. 383
His, quæ vi, metuſue cauſa fiunt. 155
Homicidio. 398

I

De Immunitate eccleſiarum. 368
In integ. reſtitutione. 156
Iniurijs, & damno dato. 428
Inſtitutionibus. 295
Iudicijs. 160
Iuramento calumniæ. 172
Iure iurando. 196
Iure patronatus. 359

L

De Litis conteſtatione. 169

M

De Maioritate, & obedientia. 140

N

De Ne clerici, vel monachi. 374
Ne ſede vacante aliquid innouetur. 306

O

De Officio Vicarij. 113
Officio, & poteſtate iudicis delegati. 116
Officio Legati. 127
Officio iudicis ordinarij. 132

P

De Pactis. 141
Pœnis. 431
Pœnitentijs, & remiſsionibus. 450
Poſtulatione prælatorum. 54
Præbendis, & dignitatibus. 248
Præſcriptionibus. 208
Priuilegijs. 415
Procuratoribus. 144

R

De Rebus eccleſiæ non alie nandis. 309
Regularibus, & tranſeuntibus ad religionem. 347
Regulis iuris. 406
Religioſis domibus.
Reliquijs, & veneratione ſanctorum.
Renunciatione.
Rerum permutatione. 3[illegible]
Reſcriptis. 1[illegible]
Reſtitutione ſpoliatorum. 178

S

De Sciſmaticis. 398
Sententia, & re iudicata. 313
Sententia excommu. ſuſpen. & interdicti. 442
Sepulturis. 335
Sponſalibus, & matrimonijs. 376
Statu regularium. 354
Supplenda negligentia prælatorum. 105

T

De Temporibus ordinationum. 208
Teſtamentis. 316
Teſtibus, & atteſtationibus. 187

V

De Verborum ſignificatione. 388
Vita, & honeſtate clericorum. 243
Voto, & voti redemptione. 352
Vſuris. 404
Vt lite pendente, nihil innouetur. 180

FINIS.

PETRI DE ANCHARANO, PONTIFICII, CAESAREIQ. IVRIS INTERPRETIS CLARISSIMI

Super Sexto Decretalium, acutiſsima Commentaria.

IN NOMINE Domini eiuſq; matris ſanctiſsimæ Virginis glorioſæ Mariæ, & beati Antonij, Amen. Scribitur Eccle. c. 1. Nihil ſub Sole nouum. Nec valet quiſquam dicere, hoc recens eſt: iam enim fuerunt in ſæculis, quæ fuerunt ante nos. Non eſt priorum memoria. hoc quidē bene dictum eſt: ſic in qualibet ſcientia manifeſtè videmus, quorundam. ſ. doctiſsimorum virorū ſcripta ſummo pretio, & honore habita, adeò cum tempore defeciſſe, vt nulla de eis memoria ſuperſit: quorundam verò notitiam retineri ſolummodo aliorum cōmentarijs poſtea editis, ſed eorū originalia non extare. Et quòd alij aliarum facultatum cōmētis vtilibus ciuilē, & canonicam ſcientiam ſuis acutiſsimis ingenijs illuſtrarunt, quāuis eorum ſcripta in obliuionē tranſiuerint, ex procmio do. Io. An. in addi. Spec. poteſt cuilibet manifeſtè liquere: vbi multos enumerat, qui in iure canonico ſcripſerunt: de quibus minima, aut nulla haberetur memoria, ſi eos in dicto eius opere non referret.

¶ In iure etiam ciuili de multis gloſſatoribus confirmatur memoria; quia Accur. gloſſator nouiſsimus eorum opinio. in ſuis gloſſ. fideliter recitauit. Io. An. iuris canonici luminare magnum oīm antiquorum volumina curioſè perquirens omnia in nouellis Decretalium, & Sexto in vnum coniunxit, vnicuique, velut iuſtitia, fideliter tribuens quod eſt ſuum. Gloſſauit enim ſubtiliter Clemen. nouiſsimè Addi. ad Spec. & nōnulla alia opuſcula edidit in Mercurialibus, quæ omnia hodie pręceteris inter doctos verſantur, & maioris auctoritatis habentur in iudicijs, & ſcholis: nec immeritò, accuratè enim ſingula ponderauit. Suo quidem tēpore ſtudia Italiæ facundiſsimis, & clariſsimis Doctoribus floruerunt. nā hoc Bononiēſe ſtudium tunc habuit: Ia. Bu. in legibus, pręceteris in ſcriptis ſuis breuiloquū, & ſubtilem, & quàm plures. ¶ In iure verò canonico idem Io. And. Io. Calde. Pau. de Liaza. & nonnulli alij floruerunt: ſtudia etiam. ſ. Paduanum, Papien. & Peruſinum facundiſsimis Doctoribus claruerunt, ſed maximè Peruſinum, quod Bar. lumen iuris ciuilis, Io. Pogiarēſis de Senis, Fran. Tigrini de Piſis, & Fed. de Senis famoſiſsimū reddiderunt. Fuerunt in eadē ætate q̄plures pręclaræ ſcientiæ viri, maximè qui ſcripſerunt ſuper Cle. vt Gul. de Monte Lau. Zen. Pau. Steph. Lap. Matthe. & Bertrā. ¶ Poſt illos alij ſucceſſerant in iure famoſi, & inter alios dominus, & pręceptor meus do. Bal. de Peruſio, iuris vtriuſque Doctor: & verè vtriuſque; nullius. n. alterius pręd ictorum lecturas, & commenta reperi ita mixta, vt ſua, maximè in materia communi iuri canonico, & ciuili, vt iudiciorum: in qua ipſe dicta Innoc. plurimū vtilia, & ſubtilia in lec. ſua Cod. ponderauit, & iuxta exigētiam declarauit, & ſuppleuit in ſtilo eloquentiæ, & ornatu verborum, nō minus in cathedra, quàm in ſcriptis: cuius ſcientia, & doctrina ſuis auditoribus grata ſemper fuit, & alijs, qui ſuis laboribus cupiunt Doctores fieri. Sed ad propoſitionē meam. Nihil ſub ſole nouum. Et ob hoc vltimò per iſtos nouiſsimos arbitror parum dictum, quod non ſit dictū prius: videntur tamen noua; quia etiam, vt dixi, nō eſt priorum memoria: ſed nec iſtorum quidem erit apud eos, qui futuri ſunt in nouiſsimo. Quare autem hoc cōtingat, ſacratiſsimus Imperator Iuſtinianus rationem reddit in l. 1. C. de vete. iu. enu. Diuinæ, inquit, res perfectiſsimæ ſunt: humani verò iuris conditio ſemper in infinitum currit. & nihil eſt in ea, quod ſtare perpetuò poſsit: multas etenim formas edere natura nouas deproperat. ¶ Prędicta ſæpe, atque ſæpius cōſiderans ego Pe. de Anchar. de nobilibus de Farneſio prouinciæ Patrimonij beati Petri in Tuſcia, minimus vtriuſque iuris Doctor, regens in hac alma, & regia ciuitate Bononiæ, ſtudiorum omnium vera matre, cathedram: Sexti, & Clementinæ prędictorum modernorum ſcripta, & commenta ſtudui, & diſcurri, nō tāq̄ transfuga, ſed tanq̄ explorator. ¶ Ex quorum dictis viſum fuit nouellam Sexti, & glo. & Cle. poſſe perfectius declarari. Quia enim in iſtis duobus voluminibus declarantur opiniones legiſtarum, & canoniſtarum, & præceteris ſunt cōmunes ſtudentibus in vtroque iure. Ideò vtiliſsimum mihi viſum eſt, theoricas, & doctrinas Doctorū modernorū, quibus plurimum vtimur, & Ioan. And. modicum, aut nihil videtur dictis ſuis adiūgere, ſed per ipſas theoricas pręfatam nouell. & gl. Cle. vt dixi, declarare, corrigere, & supplere. Inſuper quia ſtudium per apoſtillas textuū, & gloſſarum ſemper mihi laborioſum extitit; ideò eius ſtilum in hoc non ſequor: ſed per notabilia, oppoſitiones, & quæſt. dicta ſua, & aliorum oīm reaſſumo. Quod ſimiliter ſuper Decre. ſcribēs feci, vt in remiſsionibus, quas ſæpe in proſecutionibus faciā, apparebit. ¶ Ex quib⁹ omnibus ſi qua laude digna ſtudioſi reperint, Deo, & Ieſu Chriſto Saluatori nro